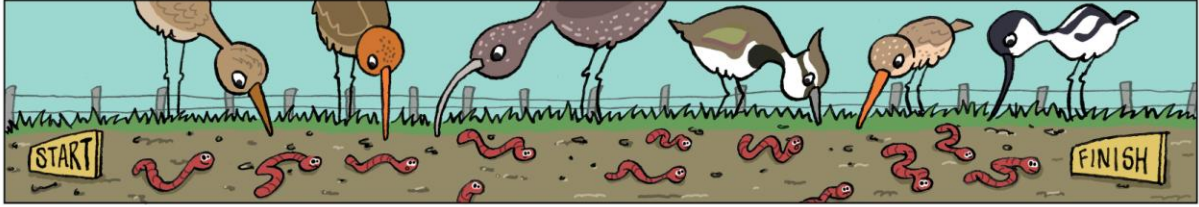

Weidevogels

Algemeen

Wat zijn weidevogels?

Alle vogels die vooral op graslanden broeden zijn weidevogels. Nederland is voor weidevogels in West-Europa erg belangrijk. Ons land heeft nog steeds veel kale vochtige weilanden en daar houden weidevogels van. Zo hebben ze ruimte genoeg en kunnen ze met hun snavels makkelijk in de grond prikken om allerlei wormen en insecten op te zoeken. Heel vroeger leefden deze vogels vooral in veengebieden en op steppen. Omdat Nederland voor een groot deel begroeid was met bos, waren er lang niet zoveel weidevogels als nu.

Voor de landbouw zijn de afgelopen duizend jaar veel bossen gekapt en werden er weilanden en akkers van gemaakt. Omdat veel veengebieden en moerassen verloren gingen zijn de weidevogels verhuisd naar onze weilanden en akkers en daarom noemen wij ze nu “weidevogels”. Maar in het boerenland van deze tijd krijgen weidevogels het steeds moeilijker (kijk ook bij “Bedreigingen”).

Nestvlinders

Alle grotere weidevogels zijn zogenaamde “nestvlinders”. Als de jongen uit het ei zijn gekropen, verlaten ze binnen een dag het nest. De jongen worden niet gevoerd door de ouders (alleen de scholekster doet dat wel). Ze moeten meteen zelf hun kostje bij elkaar scharrelen. Om ervoor te zorgen dat alle jongen tegelijk het nest verlaten, begint het vrouwtje pas te broeden als alle eieren (meestal 4) gelegd zijn. Vogels zoals merels en huismussen zijn “nestblijvers”. De jongen van deze soorten blijven in het nest tot ze kunnen vliegen.

Greet Dallinga/Kievit

Onze weidevogels

Kievit

L (lengte van snavelpunt tot staartpunt)
28-31 cm

De kievit is de meest bekende weidevogel. Iedereen kent deze zwartwitte buitelaar wel. Vanaf februari keren de meeste kievitenvoer terug naar de broedplaatsen. Ze beginnen dan meteen het territorium af te baken. Als er een vrouwtje voorbij vliegt, proberen de mannetjes al buiteland en roepend het vrouwtje in hun territorium te houden. Dit heet "baltsvlucht". Als je trouwens goed kijkt zul je zien dat kievitenvoer veel meer kleuren hebben. Naast zwart en wit hebben ze ook groene, blauwe en bruine veren. De nesten worden vooral gemaakt op kale akkers of weilanden met kort gras. Het broeden duurt ongeveer 28 dagen en wordt vooral door het vrouwtje gedaan. De jongen kunnen na ongeveer 5 weken vliegen. In Nederland broeden 200.000 – 300.000 paren. Onze kievitenvoer trekken in de winter naar Zuidwest-Europa en een klein deel gaat naar Engeland. Vanuit Noord- en Oost-Europa komen grote aantallen in de winter naar ons land. In bevroren grond kunnen ze geen voedsel zoeken; daarom trekken ook deze vogels weg als het gaat vriezen maar komen weer terug als het dooit.

Grutto

L 36-44 cm

Nederland is voor grutto's heel belangrijk. Bijna alle Noordwest-Europese grutto's broeden in ons land. Dat zijn nu nog ongeveer 50.000 paren, maar in 1975 waren dat er nog 120.000. Het gaat dus heel slecht met de grutto's. Grutto's broeden niet op akkers en willen graag lang gras. De 4 eieren worden 22-25 dagen bebroed. Vanaf juli vertrekken de vogels naar Afrika. In februari keren ze weer terug. Ook grutto's maken al roepend mooie baltsvluchten. Nog meer dan de kievit willen grutto's een drassige bodem, zodat ze met hun lange snavel diep in de grond kunnen peuren.

Scholekster

Berna Pitstra

L 40-45 cm

In heel Noordwest-Europa broeden ongeveer 200.000 paren scholeksters. In Nederland broedt de helft hiervan, ongeveer 100.000 paar. In de winter verblijven scholeksters vooral langs de kust. Je ziet ze dan vooral in de Waddenzee en in Zeeland. In het voorjaar trekken veel van de vogels het binnenland in om er te broeden. Scholeksters zijn opvallende vogels. Ze zijn zwart-wit met knalrode poten en snavel. Met veel kabaal maken ze duidelijk wat hun territorium is. Ze broeden steeds meer op kale akkers en weilanden met kort gras. Er worden meestal 3 eieren gelegd. Na 25 dagen komen de jongen uit het ei. Anders dan bij andere jonge weidevogels, worden jonge scholeksters wel gevoerd door de ouders. Zo is het mogelijk dat de vogels ook op platte daken broeden. Dat is lekker veilig omdat vossen en andere rovers dan niet bij de nesten kunnen komen. Ze leggen de eieren daar in het grind en de ouders vliegen dan af en aan met voedsel. Je kunt ze dus ook midden in de stad tegen komen.

Tureluur

Erwin Bruulsema

L 28 cm

Tureluurs broeden vooral in vochtige graslanden. Er zijn in ons land ongeveer 30.000 paartjes. Ze eten vooral wormen, insecten en larven die ze met hun lange snavel uit vochtige grond halen. In de winter trekken onze tureluurs weg. Uit IJsland worden de aantallen in ons land weer een beetje aangevuld. Tureluurs broeden vaak in de buurt van kieviten. Deze zijn erg agressief als er vijanden zijn en daar profiteren de tureluurs van.

Wulp

Ruid Francissen

L 50-60 cm

De wulp is onze grootste weidevogel. Hij is bruin gespikkeld en z'n snavel is naar beneden gebogen. In Nederland zijn 6.500 tot 7.500 broedparen. Vroeger broedden ze vooral in de duinen en op heidevelden. Nu broeden ze ook veel op graslanden. De 4 eieren worden ongeveer 28 dagen bebroed. De jongen zijn na 7 weken zelfstandig.

Wulpen overwinteren vooral langs de kusten van Europa en Afrika. Als onze wulpen wegtrekken, komen er uit andere delen van Europa wulpen naar ons land.

Watersnip

L 26 cm

Ook watersnippen zijn trekvogels. Tijdens de trek zijn er overal op vochtige plaatsen en langs het water, snippen te zien. Soms wel honderd bij elkaar. Als broedvogel zijn ze minder bekend. Er broeden maar ongeveer 1.400 paartjes. In gewone weilanden en op bouwland zul je ze niet tegenkomen. Watersnippen houden van ruige, vochtige terreintjes. Je moet wel heel goed opletten als je watersnippen wilt zien. Ze vallen bijna niet op met hun goede schutkleuren.

Kemphaan

L 20-32 cm

Ook deze vogels zul je niet zo snel tegenkomen. Dit komt niet zozeer door de schutkleur, maar omdat ze erg

zeldzaam zijn geworden. Ze stellen hele hoge eisen aan de broedplaatsen. De geschikte plaatsen zijn bijna allemaal verdwenen door de moderne landbouw en door rustverstoring. In 1950 broedden er nog 6000 paartjes in ons land, maar tegenwoordig zijn dat er minder dan 100. De meeste broedende kemphanen kom je tegenwoordig tegen in reservaten. Deze gebieden worden op een speciale "ouderwetse" manier beheerd. De mannetjes zijn groter dan de vrouwtjes en hebben in de broedtijd een mooie gekleurde kraag waar ze mee pronken. Op speciale "toernooiplaatsen" vechten de mannetjes om de vrouwtjes. Alleen het vrouwtje broedt en beschermt de jongen. Tijdens de trek in het voor- en najaar kun je ze op veel plaatsen langs open water zien. Er trekken dan vele duizenden vogels door.

Andere weidevogels

Er zijn nog veel andere soorten die veel mensen wel kennen maar die ze niet zo snel tot de weidevogels rekenen. Toch broeden deze soorten vaak wel in onze weilanden en zijn het dus eigenlijk wel weidevogels. Deze soorten zullen we niet allemaal gaan beschrijven, maar geven alleen enkele namen: wilde eend, slobend, zomertaling, kuifeend, veldleeuwerik, graspieper, gele kwikstaart, patrijs, fazant, visdief en kluut.

Bedreigingen

Met de meeste weidevogels gaat het niet goed in ons land. Tussen 1950 en 1970 waren er de meeste weidevogels in ons land. Het grasland was nog vochtig en de boeren maaiden laat in het jaar en deden dat nog met een paard of een langzaam rijdende tractor. Er waren ook nog veel bloemrijke graslanden waar veel insecten leefden. Jonge weidevogels leven vooral van deze insecten. Weidevogels hadden toen genoeg tijd om eieren uit te broeden en de jongen groot te brengen. Na 1970 werd de landbouw steeds moderner. Er kwamen veel grotere en zwaardere machines. Om te voorkomen dat deze machines

wegzakken in het drassige land, werd de waterstand verlaagd. Daardoor werd de grond droger en konden de boeren eerder in het voorjaar gaan maaien. Tegenwoordig maaien ze veel vaker dan vroeger en rijden ze ook veel sneller over het land. Daardoor worden veel nesten kapot gereden en worden jonge vogels die nog niet kunnen vliegen gedood.

Steeds meer boeren willen de nesten wel beschermen door er omheen te rijden en gelukkig zijn er veel vrijwilligers die de boeren helpen bij het opsporen van de nesten. Dit is een lastige klus want de nesten liggen meestal goed verstopt in het gras. Als er een nest is gevonden, worden er stokjes bij geplaatst zodat de boer ziet waar een nest is. Als hij gaat maaien

laat hij een strookje gras staan zodat de vogels door kunnen gaan met broeden. Als er vee in de wei loopt, worden er nestbeschermers (een soort roosters) over het nest geplaatst. Dan kunnen de eieren niet vertrapt worden. Op deze manier worden heel veel nesten gespaard. Maar alleen de bescherming van de nesten is niet genoeg. We hadden al gezegd dat weidevogels nestvlinders zijn. Als de jongen uit het ei komen, lopen ze direct weg en komen niet meer terug in het nest. Als een boer dan gaat maaien, worden veel jonge vogels doodgereden. Het is daarom belangrijk dat jonge vogels worden verjaagd naar

een ander weiland vóór de boer gaat maaien. In gebieden met veel weidevogels is het beter als de boer pas gaat maaien als de jonge vogels kunnen vliegen. Dan heeft de boer wel minder gras voor zijn koeien en daarom kan hij geld krijgen van de minister om extra voer te kopen.

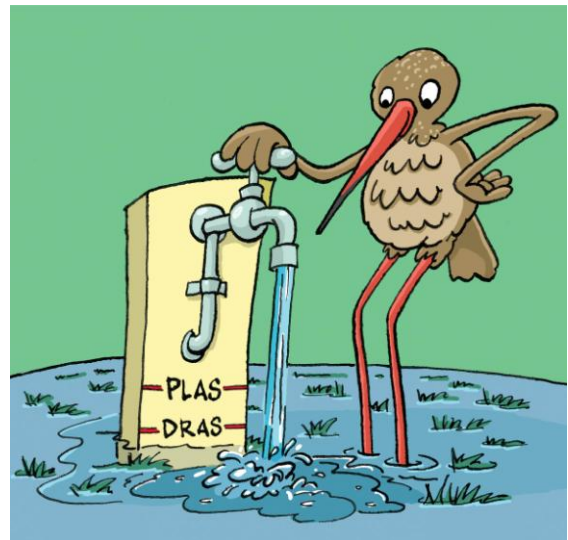
Een ander probleem voor weidevogels is het gebrek aan voedsel. Misschien ben je in het voorjaar wel eens een weiland tegen gekomen dat vol stond met allerlei bloemen. Op deze bloemen zitten veel insecten en de jonge weidevogels eten deze insecten. Vroeger waren er heel veel van deze bloemrijke graslanden, maar in de moderne landbouw zijn deze mooie bloemenvelden bijna verdwenen. Het is voor jonge weidevogels dan heel lastig om genoeg te eten en daarom gaan er veel dood.

Wist je dat.....?

....de scholekster een van de weinig weidevogels is die zijn jongen voert? Ze kunnen daarom ook op platte kiezeldaken in de stad broeden. Ze brengen dan dus de jongen het voedsel.

....plas-dras gebieden heel geschikt zijn voor weidevogels? Dit betekent dat delen van het land onder water blijven staan. Voor weidevogels is dit ideaal, omdat zij op zulke weilanden veel eten kunnen vinden en kunnen rusten.

....Nederland niet altijd een open landschap is geweest. Het bestaat nog maar enkele duizenden jaren. Voorheen was het bebost. Doordat de mens het bos kapte en het verving door akkers, weiden en heidevelden, werd het open. Toen wisten ook de weidevogels ons land te vinden.

....Vogelbescherming Nederland er hard aan werkt om de weidevogels te beschermen? We laten veel onderzoek doen om precies te weten wat weidevogels nodig hebben om te overleven. We kijken ook met onze regering en met boeren hoe boeren beter rekening kunnen houden met weidevogels.

....vogels een snavel hebben die bij ze past? Niet omdat dat zo mooi staat (al lijkt het vaak wel zo!), maar omdat een snavel handig gereedschap is. Elke soort specialiseert zich in een bepaald soort voedsel. Steltlopers als grutto en Kievit kunnen hierdoor rustig samen in hetzelfde weiland eten zoeken. Ze zoeken elk op een andere diepte naar voedsel. Daarom accepteren ze elkaar in hun buurt.

....de weidevogelgebieden in Nederland heel erg in trek zijn bij weidevogels? Nederland is een van de belangrijkste weidevogellanden. Daarom moeten deze gebieden goed beschermd worden.

Word Juniorlid!

Als juniorlid van Vogelbescherming kom je op voor de vogels! En als juniorlid krijg je 5x per jaar het spannende magazine *Vogels Junior*. *Vogels Junior* gaat over beesten, buiten en beschermen en is speciaal bedoeld voor jou! Je vindt er de mooiste foto's, posters, gekke weetjes en nuttige informatie over dieren en het beschermen van natuur. Maar je leest bijvoorbeeld ook over de favoriete natuur van Bekende Nederlanders en portretten van mensen die werk maken van natuurbescherming.

Kijk voor meer info op:

www.vogelbescherming.nl/juniorlid

Ook goed om te weten

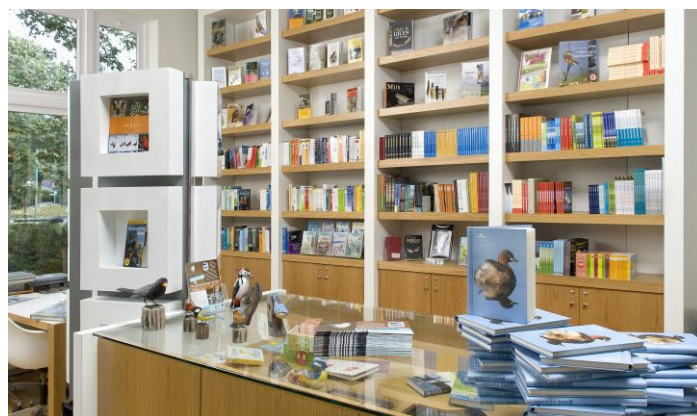
Wat doet Vogelbescherming Nederland?

Vogelbescherming Nederland zet zich in voor alle in het wild levende vogels en hun leefgebieden. Vogels geven heel goed aan of het goed of slecht gaat met de natuur en het milieu. Als het slecht gaat met een vogelsoort, dan is dat een teken dat er iets mis is met zijn leefomgeving. Vogels zijn dus niet alleen het beschermen waard vanwege hun mooie kleuren, afwisselende zang en indrukwekkende vliegkunst, maar ook als boodschappers over de natuur. Vogelbescherming Nederland is de oudste natuurbeschermingsorganisatie in ons land. Ze is opgericht in 1899. In heel veel landen bestaat er een organisatie zoals Vogelbescherming Nederland. Om deze organisaties goed te laten samenwerken is BirdLife International opgericht. Dit is de wereldwijde vogelbeschermingorganisatie. Op deze manier wordt geprobeerd zo goed mogelijk alle vogels en hun leefgebieden in de wereld te beschermen. Kijk voor meer informatie op www.vogelbescherming.nl

Welkom in de winkel van Vogelbescherming!

Vogelbescherming Nederland verkoopt veel artikelen waarmee je nog meer kunt genieten van vogels. Voor verrekijkers, telescopen, vogelboeken, CD's en DVD's met vogelgeluiden, nestkasten en vogelvoer ben je in onze winkel aan het juiste adres. Leden van Vogelbescherming krijgen op heel veel artikelen aantrekkelijke kortingen in de winkel en de webwinkel van Vogelbescherming. Het adres is: Boulevard 12, 3707 BM ZEIST.

Servicecentrum

Ook met alle vragen over vogels en het beschermen van vogels kun je terecht bij Vogelbescherming Nederland. Kijk eerst eens op www.vogelbescherming.nl. Hier vind je heel veel informatie en misschien wel antwoord op jouw vraag. Je kunt via deze website ook een mailtje sturen. Natuurlijk kun je ook bellen. Het nummer is: 030 - 693 77 00.